

Deel 2 Taalpolitie spelen is niet pedant

Lees tekst 5.

Hieronder staan de namen van vier personen die in alinea 1 tot en met 4 worden genoemd in de discussie over het prescriptivisme.

- 2p 19 Geef per persoon aan of deze zich waarschijnlijk vooral positief of vooral negatief verhoudt tot het prescriptivisme, gelet op deze alinea's. Neem de nummers van de personen over en zet daarachter *positief* of *negatief*.

- 1 Djuna Kramer
- 2 Philip Freriks
- 3 Elma Drayer
- 4 David Foster Wallace

Op basis van een redenering van David Foster Wallace worden in alinea 3 tot en met 5 een belangrijke overeenkomst en een belangrijk verschil aangeduid tussen de taalopvattingen van prescriptivisten en die van descriptivisten.

- 2p 20 Noem deze overeenkomst en dit verschil. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 25 woorden.

“De descriptivist eert (...) een levend wezen, de prescriptivist een mausoleum van kille regels.” (regels 74-76)

- 1p 21 Welke uitspraak geeft dit verschil in taalopvatting tussen descriptivisten en prescriptivisten het best weer, gelet op alinea 5?
- A Voor descriptivisten bepaalt taal het mens-zijn, terwijl voor prescriptivisten taal vooral een communicatiemiddel is.
 - B Voor descriptivisten is taalvernieuwing van cruciaal belang, terwijl voor prescriptivisten juist de taaltraditie het belangrijkste is.
 - C Voor descriptivisten kent taal geen regels en grenzen, terwijl voor prescriptivisten de taalregels en het taalsysteem vooropstaan.
 - D Voor descriptivisten staat taalgebruik centraal, terwijl voor prescriptivisten de kennis en herkenning van taalregels essentieel is.

“Voor mij is descriptivisme juist liefdeloos, een soort taalnihilisme. Daarin meen ik de statistieken aan mijn zijde te hebben.” (regels 87-90)
Een kritische lezer zou kunnen twifelen aan de aanvaardbaarheid van de relatie tussen de argumentatie in dit citaat en de vervolgargumentatie erbij in alinea 7.

1p 22 Welke drogreden kan een kritische lezer hierin vooral aanwijzen?

- A cirkelredenering
- B onjuist beroep op een oorzaak-gevolgschema
- C ontduiken van de bewijslast
- D persoonlijke aanval
- E verkeerde vergelijking

“Daarmee verdwijnt een deel van onszelf, omdat we dit deel niet meer adequaat kunnen uitdrukken.” (regels 135-138)

2p 23 Vat uit alinea 9 en 10 de argumentatie bij dit standpunt samen, door onderstaande zinnen aan te vullen.
Neem de nummers uit de zinnen over en zet daarachter je antwoord.

Taal is genuanceerd en ingewikkeld, zodat we met taal ...(1)...
We moeten daarom ...(2)... Zo niet, dan verdwijnt een deel van onszelf, omdat we dit deel niet meer adequaat kunnen uitdrukken.

In alinea 8 tot en met 10 wordt de *betekenisrijkdom* van taal een aantal malen benadrukt met figuurlijk taalgebruik.

2p 24 Citeer uit deze alinea's twee woordgroepen met dit figuurlijk taalgebruik.

Hieronder volgen vijf uitspraken.

3p 25 Geef per uitspraak aan of deze wel of niet overeenkomt met de strekking van tekst 5.

Neem de nummers van de uitspraken over en zet daarachter *wel* of *niet*.

- 1 De diepgang van onze taal kan worden gewaarborgd door precieze taalregels in acht te nemen.
- 2 Door meer oog te hebben voor taalgevoel en taalplezier in onderwijs en maatschappij, kan de toenemende laaggeletterdheid in Nederland worden verminderd.
- 3 Juist in toetsen op de middelbare school zou niet al te streng moeten worden gekeken naar de taalverzorging.
- 4 Om verder te komen in de samenleving, zouden laaggeletterden zelfredzamer moeten zijn in het leren van de taalregels.
- 5 We zouden bij het opstellen van taalregels wat meer rekening moeten houden met hoe onze taal daadwerkelijk in de praktijk wordt gebruikt.

Bekijk afbeelding 6.

Volgens tekst 5 hebben descriptivisten vaak negatieve opvattingen over prescriptivisten.

- 1p 26 Welke negatieve opvatting over prescriptivisten uit tekst 5 kan met afbeelding 6 worden geïllustreerd?

Deel 3 De economie doen krimpen om het klimaat te redden?

Na publicatie van tekst 7 verschenen in de Volkskrant verscheidene reacties van lezers. Drie van deze reacties staan in het tekstboekje, na tekst 7.

Lees tekst 7.

In tekst 7 staan vier visies op de vraag of de economie wel of niet moet krimpen om de klimaatproblemen tegen te gaan. Aan elke visie kan een algemene maatregel tegen klimaatproblemen worden verbonden, gelet op de tekst.

- 4p 27 Geef deze visies weer, met de bijbehorende maatregelen, aan de hand van onderstaande tabel.
Neem de nummers uit de tabel over en zet daarachter je antwoord.

groep/persoon	‘Moet de economie wel of niet krimpen vanwege de klimaatproblemen?’	algemene maatregel tegen klimaatproblemen
schrijverscollectief Postgroei	1a: (kies uit: <i>wel/niet</i>)	1b:
<i>degrowth</i> -beweging	2a: (kies uit: <i>wel/niet</i>)	2b:
Pieter Hasekamp	3a: (kies uit: <i>wel/niet</i>)	3b:
Kabouterbeweging	4a: (kies uit: <i>wel/niet</i>)	4b: